

Posudok školiteľky diplomovej práce

Bc. Pavla Nováková: „Ani mladí, ani starí“ – prípadová štúdia aktívneho stárnutia v vybranom kultúrnom a vzdelávacom centre pro seniory v Praze“

V Prahe 15.9.2021

Vo svojom výskume sa Bc. Pavla Nováková zameriava na vybrané kultúrne a vzdelávacie centrum pre seniorov, kde sa zaujíma o to, ako sa aktérsky utvára idea aktívneho stárnutia v obsahu (programe) aktivít centra, aké má štruktúrne a ideologické zázemie, ale hlavne, ako ho naratívne zvyňamňujú samotní seniori-ako tzv. „cieľová“ skupina konceptu aktívneho stárnutia.

Teoretickú časť práce zvládla študentka pomerne dobre, prihliadnúc k faktu, že sa pustila do (pre nej nového disciplinárneho zázemia) tzv. ageing studies. To znamenalo pre ňu aj dlhšiu prípravu a orientáciu sa v problematike, ktorá je aj v našich končinách rozvíjaná (hlavne etnograficky) až v poslednej dobe. Zahraničné etnografické štúdie tiež pracujú hlavne s problematikou starostlivosti a vyjednáváním rôznych druhov dis(abilities), nie až tak s tematikou empovermentu (vrátane aktívneho stárnutia). Možno i prílišné opretie sa do sociologickej literatúry potom viedlo ku určitej zmene žánru celej diplomovej práce, ktorá pripomína skôr prácu z interdisciplinárneho oboru “studia dlouhověkosti”. Výsledkom je tak posunutie etnografických štúdií na okraj inšpiračného zázemia, z ktorými nakoniec skutočne pracuje.

Na druhú stranu sa študentke podarilo zrozumiteľne a detailne (na základe obsahovej analýzy dokumentov) vykresliť komplexné štruktúrne zázemie programov aktívneho stárnutia v ČR (vrátane EU kontextu), pričom nechýba ani kritická reflexia stereotypizácie a homogenizácie populácie seniorov zo strany samotných (politiky vytvárajúcich) inštitúcií.

Študentke sa podarilo vstúpiť do skúmaného priestoru ešte pred pandémiou Covid-19. Stihla si za ten čas vybudovať aspoň u niektorých zúčastnených participantov/iek výskumu dôveru (do čoho tiež investovala značný čas a energiu), na ktorú potom mohla (i keď len čiastočne) naviazať pri presune aktivít seniorov do online priestoru. Škoda, že etnografické dáta z pred-covidovej časti sa do práce dostali len minimálne, pritom fragmenty tých, ktoré nakoniec prezentuje, majú silnú výpovednú hodnotu.

V empirickej časti sa nie vždy podarilo previazať dáta s teoretickým zázemím (vlastne sa to podarilo až v argumentačne silnom závere práce). Študentka tak výňatky z rozhovorov len komentuje, často chýba ich následná interpretácia. Miestami taktiež zamieňa naratívne z významňovanie praktík seniorov za ich skutočené (aktuálne) sociálne praktiky.

Študentka citlivo pracuje s agency seniorov, i keď niekedy by sa mohlo zdať, že sú len akými pasívnymi obeťami neoliberalného systému a nemajú žiadne vlastné rezistenčné praktiky proti „nátlaku“ aktivizačných programov (vrátane ich komodifikácie). Vzhľadom k online forme výskumu je ale otázka, či sa mohla pomocou online platformy dostatočne priblížiť aj k tejto perspektíve. Na druhú stranu dáva samotným seniorom dosť priestoru (hlas) aspoň pre ich žitú skúsenosť s konceptom aktívneho stárnutia.

Študentka prostredníctvom zaujímavých dát argumentuje, že práve nedostatok sociálneho a finančného kapitálu paradoxne môže viesť namiesto zamýšľaného empowermentu až k faktickej marginálizácii seniorov.

Domnievam sa, že študentka predviedla poctivú remeselnú prácu v (pandémiou) uzatvorenom teréne, práca má (po niekoľkých editáciách) i peknú štylistickú úroveň akademického písania, ktorá môže byť čtivá aj pre širšie publikum.

Záverečnú prácu hodnotím známkou veľmi dobre.

Dr.Petra Ezzeddine

Katedra sociální a kulturní antropologie

FHS UK, Praha